

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Pracovné listy a ukážky pre rozhlasové hry

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Kontakt na autora UZ: ZŠ Mihálya Tompu, Šrobárova
12, 97 901 Rim. Sobota,
zstompu@zoznam.sk

Názov: Pracovné listy a ukážky pre
rozhlasové hry

Rok vytvorenia: 2013

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Štefan Orosz

ISBN 978-80-8052-660-3

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Tartalom:

Bevezetés.....	4
1 Ősz	5
1.1 Szüret.....	5
1.2 Mihály-nap – Szeptember 29.	7
1.3 Az állatok villágnapja – Október 4.	10
1.4 Az aradi vértanúk napja – Október 6.	12
1.5 Halloween – Október 31.	18
2 Tél.....	20
2.1 Karácsonyi adás	20
3 Tavasz.....	24
3.1 Március 15.....	24
3.2 Környezetvédelmi világnap – Június 5.	28
Mellékletek.....	32
Felhasznált irodalom	43

Bevezetés

Munkám témája szokások, ünnepek az iskola életében valamint az iskolarádióban. Mindannyian tudjuk vagy legalábbis sejtjük, hogy a képességek fejlődésében kiemelkedő szerepe van az egyéni tanulásnak. Az, hogy a diáknak milyen tanulási stílust, módszert sikerül kialakítani az évek hosszú sora alatt, sokféle tényezőtől függ. Részben szerepet játszanak ebben a diák egyéni pszichikus sajátosságai, másrészt az iskolában történő munka. Ezt a két szerepet kell együtt, minél hatékonyabban és gazdaságosabban mozgatni, hogy megfelelő tanulási módszer alakuljon ki a diáknál az iskolai évek során. A hatékony egyéni tanulási módszer kialakításában lehetünk, mi pedagógusok, ezen gyermekek segítői. Próbáljuk ezen gyerekeket motiválni, hogy kapcsolódjanak be az iskolai életbe. Ennek egyik formája lehet a szakkörökön való munka hatékony elvégzése.

Munkámban évszakok és hónapok szerint soroltam be a jeles napokat, melyekről megemlékezhetünk az iskolarádióban. A munkám célja, hogy feladatlapok segítségével keltsem fel a diákok érdeklődését a hagyományok iránt. A kitöltött feladatlapok adják majd meg az iskolarádió műsorának a vázát. Ez alapján megvalósíthatjuk az iskolarádió egyes adásait.

A mellékletekben található meg a hónapok főbb jellegzetességei, nevükhöz fűződő történetek, melyeket szintén felhasználhatunk az iskolarádió sugárzásánál, mint bevezetőt. A mellékletek tartalmaznak nyelvtörőket, nyelvi játékokat, melyekkel színesebbé, változatosabbá tehetjük a foglalkozásainkat, felkészüléseinket. Egyben segítenek a helyes beszéd elsajátításában és gyakorlásában. Szintén tartalmazzák az egyes feladatlapok megoldásait.

1 Ősz

1.1 Szüret

- 1. Olvassátok el hangosan a szöveget és beszélgetsetek el róla, hogy mivel tudnátok kiegészíteni az adott témát.**

Vers: *Október, ber, ber, ber,*

fázik benne az ember.

Szőlőt csipked a dere,

édes legyen szüretre.

A szőlő és a bor ismeretét őseink már a honfoglaláskor hozták magukkal. Azonban csak itt kezdtek maguk is szőlőt művelni. A megfelelő természeti adottságú helyeken a napsütött hegyoldalakon messze földön híres borkultúrák alakultak ki. A szüret kezdőnapja tájanként változott: sok helyütt október 21-én, Orsolya napjára láttak munkához, s a legkésőbb Tokaj Hegyaljára, Simon, Júda napján, október 28-án. Itt a jelet puskaropogás és helyenként ágyúdörgés adta meg. Megindultak hát a zsidobongó, tarka csapatok poggyászokkal, élelemmel megrakva, a hordó fenekét dögetve énekszóval a hegyre. A fürtöket legtöbbször a nők és a gyerekek vágják le az indáról kacorral (íves pengéjű vágóeszköz). Sajtárba (faedény) vagy kosárba rakták, amiből a háti puttonnyal járkáló férfiak gyűjtötték össze a szőlőt, és hordták a borházhoz. Itt fakádba öntötték, és törőfával valamennyire megtörték. Ezután a taposókádba borították, s a férfiak megtaposták, majd hordóba szűrték az immár kész mustot. A szüret, mint a szőlőmunka legutolsó állomása, már önmagában is ünnep volt, hiszen szó szerint munkájuk gyümölcsét aratták.

Amíg a szüret ideje tartott, esténként kis tüzek fényei szikráztak a hegyen, maguk köré gyűjtve a beszélgetni vágyó társaságot. De az igazi mulatság a szüret végén kezdődött. A vincellér, aki a szőlőmunkásokat felügyelte, magához vette a fürtökből font koszorút és a szőlővel díszített botot, és elindította a menetet a borházhoz. Itt vacsora a táncmulatság várta a vidám társaságot. Egyes hegyközöségek szekéren ülő papírkoronás, nagybajuszú, nagyszakállú borkirály hívogatta a falu apraját-nagyját kíséretével együtt közös mulatozásra. Helyenként a szőlőkoszorút rúdon a leányok vitték a gazdához. Gyakran jelmezes felvonulás előzte meg a táncmulatságot, a fiatalok bírónak, bírónénak, cigánynak, töröknek, koldusnak öltöztek be. Rendszerint szerepet cseréltek ilyenkor a nemek, és a legények menyecske

szerepét játszották el, a lányok pedig legényeket alakítottak. Az utcákat járva szórakoztatták és a táncba hívták a közönségüket.

2. Nézzetek után mi volt az évszak utolsó virága és mit találtok a Liba-napról!

Az évszak utolsó virága:

.....
.....

Liba-nap:

.....
.....
.....

3. Keressetek népdalokat, melyek a szürethez és a szőlőéréshez köthetőek!

.....
.....
.....

4. Tanuljátok meg hangsúlyosan olvasni a következő verseket!

Osváth Erzsébet: Jött őszanyó

*Jött őszanyó hideg széllel,
Aranysárga vízfestékkal.
Sárgák lettek a levelek,
Fújtak, fújtak őszi szelek.
Fújtak, fújtak őszi szelek,
Lehullottak a levelek.
Itt vannak a fák alatt,
Látod a sok aranyat?*

Csánádi Imere: Szüret után

*Pihen a prés.
Mustszag bódít.
Zenél a csönd,
hallgatom.
Szőlőszem és
részeg darázs
hempereg az
udvaron.*

Takáts Gyula: Szüreti vers

*Szüretelnek, énekelnek,
Láttál-e már ennél szebbet?
Dió, rigó, mogyoró,
Musttal teli kiskancsó.
Sose láttam szebbet!
Akkora fürt, alig bírom,
Egy fürtből lesz akó borom.
Dió, rigó, mogyoró,
Csak úgy nevet a kancsó.
Az sem látott ilyet.
Az öregnek aszú bor jár,
A gyerekek must csordogál.
Dió, rigó, mogyoró,
Szüretelni, jaj, de jó!
Igyunk erre egyet!!!*

5. Keressetek szüreti népdalokat és tanuljátok meg egyet énekelni!

.....
.....
.....

1. 2 Mihály-nap – Szeptember 29.

2. Olvassátok el halkán a szöveget!

Mihály napja a név gyakorisága miatt kedvelt névünnepp. Szent Mihály napja a gazdasági év fordulója. Ezután kezdték a kukoricát törni. A Szent György-napkor legelőre hajtott állatokat ilyenkor hajtották haza. Ez a nap a pásztorok elszámoltatásának, szegődtetésének időpontja is volt. E nappal megkezdődött a kistársang ideje, a lakodalmazások őszi időszaka, mely Katalin napjáig – november 25. – tartott. E napon gyakran vásár is volt, a pásztorok ilyenkor egészítették ki a felszerelésüket.

Országsszerte emlékeztetések voltak a szentmihályi vásárokról. A távolabbi helyekről lovas kocsival vagy ökrös szekérrel mentek a vásárba. Árultak ott vargák, csizmadiák, kádárok, szíjgyártók, szűrszabók és még sok más kézművesmester. Sok árus mondókával csalogatta a vevőket. A vásár nemcsak a szükséges eszközök beszerzési helye volt, de lehetővé tette a szórakozást, ismerkedést, hírszerzést is az embereknek.

Mihály napja női munkatilalmi nap. Aki ilyenkor mos, kisebesedik a keze, aki pedig mángorol, annak egész évben dörögni fog a háza felett az ég.

3. Magyarázatok meg a fenti szöveg ismeretlen szavait!

varga- .....

csizmadia - .....

kádár - .....

szíjgyártó - .....

szűrszabó - .....

4. Fejezd be a következő népi megfigyeléseket!

Szent Mihály öltöztet, Szent György.....

Ha Szent Mihály napján még itt van a fecske,.....

Szent Mihály lova deres,.....

Ha Szent Mihály éjszakáján összefekszik a birka, ...

Szent-Mihály-nap után a hal a víz fenekére húzódik, ...

Szent Mihály-nap után megszűnik a mézelés. – Pihenőre térnek a .....

5. Képzeld el, hogy vásári portékát árulsz. Válaszd ki, mit szeretnél árulni a következő versikék alapján!

Gyere velem...

Gyere velem a vására, fussunk oda hamarjába!

Vehetsz majd ott minden szépet, ha nincs pénzed, majd csak nézed.

Cserebere...

Cserebere fogadom, többet vissza nem adom,

Aki lovát eladja, többet vissza nem kapja

Tessék, tessék

Tessék, tessék jó portéka,

egynek sincsen maradéka,

ma még vehet, holnap mehet.

Erre, erre, ifiasszony,

más boltosra ne hallgasson.

Ma még vehet, holnap mehet.

Van-e....

Van-e csizma eladó,

Hóba-sárba mindig jó?

Van kis csizma eladó,

szép varrás a szárán,

Hogyha ilyet hordanék,

bizony sose bánám.

Van – e ködmön eladó,

Szélbe fagyba mindig jó?

Van kis ködmön eladó,

szép hímzés a vállán,

Hogyha ilyet hordanék,

bizony sose bánám.

6. A magyar irodalomban is találkozhat versekkel, melyekkel színesíthetjük az ünnepi műsorunkat.

Például.: Csokonai Vitéz Mihály: Mihály-napi álom, Kormos István: Vásár, Orbán Ottó: Kikiáltó

Csokonai Vitéz Mihály

Mihály-napi álom

/részlet/

„Misi, Misi, Miska,

mit eszik a macska?

Kívánom is, hogy vidáman

egyenek és igyanak

Barátságos indulattal

s víg szívvel mulassanak.

Mind Mihály, mind a nem Mihály,

akik itt örvendeznek

Töltsenek sok szép

szerencsés esztendőket.

Éljenek!“

1. 3 Az állatok világnapja – Október 4.

Október 4-e az állatok világnapja. Az állatok világnapját 1931 óta ünnepeljük. Célja, hogy minél többen felismerjék, hogy az állatok boldogabbá, szebbé teszik életünket. Felhívja a figyelmet arra is, hogy a környezetünkben élő állatok védelmet, gondoskodást igényelnek. Azért választották október negyedikét, mert ez a nap Assisi Szent Ferenc – olasz katolikus szerzetes és prédikátor, a ferences rend megalapítója, az állatok és a természet pártfogója – ünnepnapja is.

A világ minden táján számos templomban az október negyedikéhez legközelebb vasárnapon megáldják az állatokat.

1. Olvasd el a verset!

Ezzel a verssel is megemlékezhetünk az állatainkról, kedvenceinkről, akikkel nap mint nap találkozunk és boldogítják napjainkat.

Rónai György: **Mondd, szereted az állatokat?**

Mondd, szereted az állatokat?

A kutyát, macskát, csacsit, lovat

s a madarakat: a verebeket,

rigót, galambot, pintyeket,

akik a Földön veled élnek,

bundájuk, tolluk melegében

nekik is van szívük, csak éppen

nem beszélnek?

Mondd, szereted az állatokat,

s figyelted őket néhanap:

hogyan mit csinálnak, hogyan élnek,

s a magzuk nyelvén mit mesélnek,

vagy miről hallgatnak, mikor

komor

csöndjükbe burkolódzva ülnek,

és titokzatos, hallgatólag

külön világukba merülnek?

Én szeretem az állatokat.

Elnézem őket,

ha játszanak, alszanak, vagy tűnődnek

titkaikon és a világon.

Hidd meg, barátom,

nekik is vannak titkaik,

s csak annál nehezebb talán

számukra ez a sok talány,

mert nincsenek rá szavaik.

Tégy próbát, hisz ember vagy: értsd meg

a bennük szorongó miértet;

segíts nekik, mondd ki helyettük

azt, ami ott ködlik a testük

vaksi lelkében - vidd közelebb

az állatokhoz az embereket,

hogyan megértsenek végre minket.

S mi is őket, kisebb testvéreinket.

2. Röviden mutasd be az osztálytársaidnak a kedvenc állatodat vagy háziállatodat!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Keressünk együtt olyan verseket, melyek állatokról szólnak és fel tudjuk használni az iskolarádiókban!

.....

.....

.....

1. 4 Az aradi vértanúk napja – Október 6.

1849. október 6-án Aradon kivégezték az 1848-49-es szabadságharc 13 volt katonai vezetőjét.

1. Mik voltak a kivégezettek utolsó mondatai!

Alulich Lajos

.....

.....

.....

Damjanich János

.....

.....

.....

Dessewffy Arisztid

.....
.....
.....

Kiss Ernő

.....
.....
.....

Knézich Károly

.....
.....
.....

Lahner György

.....
.....
.....

Lázár Vilmos

.....
.....
.....

Leiningen-Westerburg Károly

.....
.....
.....

Nagysándor József

.....
.....
.....

Pölteberg Ernő

.....
.....
.....

Schweidel József

.....
.....
.....

Török Ignác

.....
.....
.....

Vécsey Károly

.....
.....
.....

1. Bevezető szöveg

1849. október 6-án Aradon kivégezték az 1848-1849-es szabadságharc 13 volt katonai vezetőjét: Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knézich Károly, Láhner György, Leiningen-Westerburg Károly gróf, Nagysándor József, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly gróf, Lázár Vilmos.

Mártírháláluk azóta jelképpé váltak. Annak a küzdelemnek és áldozatvállalásnak a szimbólumává váltak ők, amelyet a magyar nép évszázadokon át folytatott nemzeti függetlensége megteremtésért.

Vers:

„Magyar vagyok. Büszkén tekintek át

A múltnak tengerén, ahol szemem

Egekbe nyúló kősziklákat lát,

Nagy tetteidet, bajnok nemzetem.

Európa színpadán mi is játszottunk,

S mienk nem volt a legkisebb szerep.

Úgy rettegé a föld kirántott kardunk,

Mint a villámot éjjel a gyerek.”

2. Olvassátok el halkán majd hangosan az iskolarádió szövegét!

A magyar seregek valóban nem bírtak az állati túlerővel. 1849. augusztusában már az ország 9/10 része az ellenség kezébe került. A túlerő 3-szoros. Az elfáradt, lerongyolódott honvéds csapatokat felfegyverzett, elsöprő fölényben lévő császári csapatok fogták közre. 1849. augusztus 13-án a magyar seregek Világosnál letették a fegyvert. A szabadságharc elbukott. Sok volt az áldozat, de jött a megtorlás napja. A Habsburgok úgy akarták megbünteteni a magyar népet, hogy elrettentsék a birodalom többi népét a további forradomtól. Ezért Ferenc József teljhatalmat adott a kegyetlenkedéséről hírhedt Haynau tábornoknak. 1849. augusztus 25-én Haynau, az osztrák hóhér százával írta alá az ítéletket: kire halált mért ki, kire súlyos, sokéver várfogságot.

1849. október 5-e, Pest: Hideg, goromba szél fúj. Az udvaron és a kapuk előtt kettőzött őrség. Szigorú készültség, a parancs, hogy holnap kivégeznek egy szakállas magyar fölazadót, egy grófot. Ez a gróf Batthyány Lajos, az első magyar kormány miniszterelnöke volt. Batthyány előző éjjel a hozzá becsempészet törrel nyakon szúrta magát, és bár életét porra

és golyóra változtatta az ítéletet, ami miatt később Haynau idegrohamot kapott. Batthyány nem engedte, hogy bekössék a szemét, és maga vezényelt tüzet a katonáknak.

Utolsó szavai három nyelven hangzottak el: ÉLJEN A HAZA!

Ugyanezen a napon, október 6-án Aradon is megtörtént a 13 honvédtábornok kivégzése. Reggel fél 5-kor eleredt az eső. Arad őrsége riadókészültségben volt. A katonák égő kanóccal álltak a várfalon az ágyúk mellett.

„Félesztendő óta vérzik

egy egész nemzet sebe.

A te műved, örvendj Haynau,

Meggyilkoltatád e honnak

Nagyszámú derék fiát,

S ezreket bebörtönöztél,

Mert szerették e hazát!“

Az aradi vértanúk kultusza már a kivégzés napján elkezdődött, már egy-két órával a kivégzéseket követően tömegekben zarándokoltak a kivégzés helyére a gyászolók. Mindenki sírt, imádkozott, és ezen a napon minden boltot, nyilvános helységet bezártak. Az első emléktábla egy kiszáradt eperfa és egy kereszt volt a kivégzés helyszínén. Az eperfa ágaira ragasztott cédulákra írták fel a tizenhárom vértanú nevét.

Az aradi vértanúk között volt főnemes és vagyontalan polgár, magyar, szerb, német és horvát. Haláluk napja, október 6-a a magyar nemzet gyásznapja.

Vers:

Juhász Gyula: Himnusz az emberhez

Az emberhez száll himnuszom ma,

Hittel hadd harsogom dalom,

Nagy ismeretlenek helyében,

*Dacos fejem meghajtva mélyen,
Szelíden és örök reményben
Ez ismerőst magasztalom.*

*Tudjátok-e, hogy mi az ember?
A por s a végtelen fia,
Istent teremtő földi szellem,
Kemény pöröly vasvégzet ellen,
Ezer főséges küzdelemben
Viaskodó harmónia!*

*Nézzétek: izzad tar mezőkön,
Sarcól a rögből életet,
Nap égeti és tüske marja,
Tépázza ég és föld viharja
S a jövőndő útján haladva
Csókolják fény és fellegek!*

*Nézzétek: napba törtetően
Mint épít büszke kupolát,
Egekbe lendül lelke, karja,
Kőhomloka, ércakarátja
Győzelmesen lendül magasba
És mélységekbe száll tovább!*

*Ember! Hittel hiszek tebenned,
Ember! Forrón szeretlek én.
Te nyomorúságos, hatalmas,
Te végzetes, te forradalmas,
Te halálban is diadalmas
Utód az Isten örökén!*

1. 5 Halloween – Október 31.

2. Olvassuk el figyelmesen a szöveget!

A halloween kelta eredetű ünnep. Ők november elsején ünnepelték az újévet, ekkor kezdődött náluk a tél. Úgy tarották, hogy a napot megelőző éjszakán vándorolnak az adott évben meghaltak szellemei a túlvilágra. Mivel féltek az ártó, rosszakaratú szellemektől, állatjelmezbe öltöztek, hogy távol tartsák maguktól őket, hatalmas máglyákat gyújtottak, hogy ezzel mutassanak irányt nekik. Állatáldozatot és termésáldozatot mutattak be, a tűz körül táncra perdültek. Másnap reggel a papok szétszították a parazsat, melyet az emberek hazavittek, hogy beköltözzön otthonukba a fény, és elkerüljék a rossz démonok a házat.

A naphoz kötődő szokás és mondavilág az írek kivándorlásával került át az új kontinensre a 19. század folyamán. Onnan pedig visszatért Európába.

Az idők folyamán bővült és változott az ünnep. A cukorkakéregetés keresztén szokásból fejlődött ki: november 2-án a hívők járták a házakat, és süteményért cserébe imádkoztak a lakókért.

3. Nézzünk utána mi a kapcsolat a következő fogalmak és a halloween között!

töklámpás

.....
.....

boszorkány

.....
.....

szellem

.....
.....

jelmezbe öltözött gyerek

.....
.....

4. A szöveg folytatása az iskolarádióinkhoz:

A boszorkányokat sem lehet kihagyni. A folklór szerint ők évente négyszer tartottak gyűlést, az egyiket épp halloween napján.

Miért töklámpás világít minden ház ablakában? A monda szerint egy ír férfi, Jack egyszer jól kitolt az ördöggel, ugyanis felcsalta egy fára, melynek törzsére később keresztet vésett, így a sátán nem tudott lemászni onnan, kénytelen volt hát alku kötni a férfival. Megegyeztek, hogy Jack lelke nem fog sohasem a pokolra kerülni. Mikor meghalt, azonban nem fogadták be a mennyországba sem. Az ördög ekkor egy égő széndarabot adott Jacknek, aki azt egy kivájt répába tette. Később a répát tökre cserélték. Innen ered a lámpások hagyományos elnevezése.

5. Egészítsd ki a következő halloween verseket! Használd az internetet!

Halloween-re mit főztök?

Kígyót, békát, csontvázakat,
Mindenféle .....

Tök, ..., kicsi .....,
Ugye hozzánk eljöttök?

.....,.....,

Ajtódon becsengetünk.
Megtréfálunk, cukrot kérünk,
Aztán gyorsan odébb lépünk.

Tök, tök, ... tök,
Jobb lesz, hogyha nem jöttök!
Cukrot, csokit mi is várunk,
.....körbejárunk.

Móricz Zsigmond: Iciri – piciri

Hol volt, hol nem volt. . .

Volt egyszer egy iciri piciri.....,

ott lakott egy iciri piciri kis .....

Bejárja az iciri piciri kis .....,

s nem leli az iciri piciri .....

Volt annak két iciri piciri kis ökre,

rákaptak egy ..... kis tökre.

Bejárja az iciri piciri kaszálót,

s nem látja az iciri piciri kószálót.

Csizmát húz az iciri piciri kis macska,

hová lett az .....

Rátalál egy iciri piciri .....,

bánatában iciri picirit meglökte.

Felfordult az .....,

benne a két iciri piciri ökröcske.

Megörült két iciri piciri ökrének:

vége van az iciri piciri .....!

2 Tél

2. 1 Karácsonyi adás

- 1. A., Nézzünk utána a következő fogalmaknak, melyekről a karácsonyi adásban akarunk szólni!**

- *advent, adventi koszorú jelentése, Mikulás, Luca napja, Lucaszék*

- B., A fogalmak alapján készítsük el a karácsonyi adás vázlatát! Válasszunk közösen zenei aláfestést!**

.....

.....

.....

.....
.....
.....

2. Olvassuk el az elkészített szövegünket!

A keresztény hagyomány szerint adventkor kezdődik meg az új egyházi év és a lelki felkészülés a karácsonyra. Arra készülünk, hogy lelkünkben megszülessen Jézus, a fény. A csendes várakozás idejét tilos a mulatozás és bál rendezése. A négy vasárnapot magába foglaló ünnep a Szent András napjához – november 30. – legközelebb eső első vasárnapon kezdődik, és december 24-éig tart.

A karácsony előtti várakozás szimbóluma az adventi koszorú, gyerekek számára pedig az adventi naptár testesíti meg a várva várt ünnepig hátralévő napokat.

Az adventi koszorú hagyománya a pogány időkre nyúlik vissza, amikor a „szent“ koszorúkkal a gonosz szellemektől védelmezték a házat. A kör alakú koszorút zöld, vörös, aranszínű szalaggal díszítették. A zöld volt a termés, a piros az élet és az arany pedig a fény színe. Az adventi koszorú elengedhetetlen tartozéka a négy gyertya, mely a négy adventi vasárnapot jelképezi, melyet a karácsonyt megelőző vasárnapokon egymás után gyújtottak meg. Régen a házakban asztalra tették vagy a mestergerendára akasztották, ezzel az egészséget varázsolták.

Az adventi naptár a gyermekek karácsonyig tartó várakozását teszi színesebbé. A boltokban kapható színes kalaendáriumok többnyire kartonból készülnek, melyeken 24 ablakocská található apró kis csokoládémeleglepetéssel. A 24-es szám azt jelképezi, hogy december minden napjára jusson egy ajándék a szentestéig.

A december első jeles napja december 6., Miklós napja, Mikulás ünnepe. A legenda szerint Mikulás, vagyis Szent Miklós püspök volt, a keleti egyház máig is legtiszteltebb szentje. A legenda szerint a szomszédságában lakó férfinak volt 3 lánya, akiket férjhez akart adni, de nagy szegénységben éltek, így nem volt hozomány a leányok számára. Szent Miklós az éj leple alatt a lányok ablakába három zacskó aranyat tett, hogy megmentse becsületüket, és tisztességesen férjhez tudjanak menni. Mikor a harmadik lány ablakától osont el az éjszaka közepén, meghallották a mocorgást, kinéztek, de már csak egy piros ruhás alakot láttak sietősen távozni a hóesésben. Innen ered a szokás, hogy csizmát, zoknit teszünk az ablakba

vagy a kandalló fölé ajándék reményében. Mára már mindenki csak Mikulásnak hívja és tudja, hogy Lappföldről érkezik egy rénszarvasokkal vontatott szánon.

A Mikulás december 5. éjjelén – december 6. hajnalán meglátogatja a gyermekeket, s ha az elmúlt évben rosszak voltak, akkor virgácsot kapnak De mit is szokás tenni a jó gyerekek csomagjába? A dió, mogyoró, narancs, cukorka, csoki egyaránt megfelelő ajándéknak bizonyul. És ha már a mikulásról van szó, akkor említsük meg azt, hogy más országokban hogy is nevezik őt. Íme egy pár példa: Finnországban (a Mikulás hazájában, Lappföldön): Joulu Pukki Kínában: Shengdan Laoren, Magyarországon: Mikulás, Télapó, Németországban: Christindl, Olaszországban: Befana vagy Babbo Natale, Spanyolország: Papa Noel Szlovákiában: Mikuláš vagy Dedo Mráz.

3. Soroljunk fel verseket, melyek a Mikulásról, Mikulásnak szólnak!

.....
.....
.....

4. Olvassátok el a Szent Luca legendát és beszélgetetek róla!

A legenda szerint Lúcia az ókeresztény időkben élt, fiatal szűzlányként. Édesanyja egyszer nagyon megbetegedett, és együtt mentek segítséget kérni Szent Ágoston sírjához. Lúcia ott elaludt, és álmot látott, minek hatására úgy határozott, hogy Jézus menyasszonya lesz. Édesanyja meg is gyógyult, de ennek ellenére sem fogadta el lánya elhatározását. Pogány vőlegényhez akarta adni, s pogány bálványok hódolatára kényszeríteni lányát. Mivel Lúcia nem tágított, elítélték. Igásállatokkal akartak keresztülhajtani a testén, de az állatok megtorpantak lekötözött teste előtt. Végül megégették, így vértanúvá vált. A legenda szerint csak akkor halt meg, amikor befejezte imáját. Egy másik hagyomány szerint saját maga szúrta ki a szemét, hogy ne tetsszen kérőjének. Ezért is lett a későbbi szent a szemfájósok és a vakok védelmezője.

5. Válaszoljatok a kérdésekre!

a, Melyik napon van Luca napja?.....

b, Mi volt tilos ezen a napon?

.....
.....
c, Mit jelent a következő mondás: „Lassan készül, mint a Luca széke“ ?

.....
.....
.....
A kérdések kidolgozása:

- *a válaszok felhasználhatók az iskolarádióban.*

a, Luca napja december 13.

b,

- söpörni, mert „elsöpörnék a háztól a szerencsét“.
- kenyeret sütni, mert a „kenyér kövé válik“.
- tilos volt a fonás, varrás, mert azzal „bevarnák a tyúkok fenekét“, ettől azok a jövő évben nem tudnának tojni.

c, A magyar hiedelemvilágban él egy Luca nevű boszorkány, aki ezen a napon emberek és állatok rontását okozhatja. Ennek a felismerésére készül a lucaszék, melyet ezen a napon kezdtek készíteni, s karácsonyig kellett befejezni.

Ezért a mondás: „Lassan készül, mint a Luca széke“, melyet 9-féle fából készítettek. Arra szolgált, hogy segítségével tulajdonosa felismerje a falu boszorkányait. Ha széket magával vitte karácsonykor az éjféle misére, ott ráállva nyomban megláthatta azt, mert az illető ilyenkor szarvat hordott. Ám a boszorkányok is meglátták a széken ágaskodót, akit próbáltak elkapni. A menekülőnek az úton hazafelé szüntelenül mákot kellett szórnia, amit a boszorkányoknak kötelességük volt felszedni, s így nem érhatték utol. Miután az illető szerencsésen hazaért, a lucaszéket el kellett égetnie.

„Kilenc fából

Kilenc jámbor,

Bűvös szóból

lucaszéket

Faragok.“

6. Gyűjtsetek Luca napi mondókákat, versikéket!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3 Tavasz

3. 1 Március 15.

1. a, Párosítsd össze a következő fogalmakat az állításokkal!

1, Pilvax	a, a magyar nép követelései
2, márciusi ifjak	b, Petőfi Sándor
3, Landerer	c, kávéház
4, Nemzeti dal	d, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Kossuth Lajos
5, 12 pont	e, nyomda

b, A fogalmak segítségével beszéljétek meg mit tudtok Március 15-ről!

2. Írjátok össze a 12 pontot!

MIT KÍVÁN

A MAGYAR NEMZET

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

Iskolarádió műsora

Köszöntő:

Ma büszke a szívem

Hogy magyar vagyok.

Izzik a lelkem,

És szemem ragyog.

Ma minden levél,

Minden ág

Egy szót suttog:

MAGYARORSZÁG...!

Ne csak dísz

Legyen a kokárda!

Légy Te is

Büszke hazádra!

Szívünkben hevesen dobognak

A harcos ősök,

Lelkünkben még ma is éltek,

MÁRCIUSI HŐSÖK!

Ma Március 15-én az 1848-as forradalomra és szabadságharcra emlékezünk. Petőfi így üdvözli naplójában:

„Üdvöz légy születésed napján magyar szabadság! Először is én üdvezellek, ki imádkoztam és küzdöttem érted...”

A márciusi ifjak, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Vasvári Pál vezetésével győzött a pesti forradalom. Kossuth Lajos irányításával a huszárok hosszú ideig győztes csatákkal sikereket értek el a magyar szabadságharcban. Egy idő után a bécsi udvar a környező népek segítségével vérbe fojtotta harcukat.

A Pilvax kávéházban lelkes fiatalok nagy tetszéssel hallgatták meg Jókait, Petőfitől a Nemzeti dalt. A szakadó esőben körbejárták az egyetemi ifjúságot, az orvosokat, jogászokat. Lefoglalták a Landerer-nyomdát és kinyomtatták a Nemzeti dalt és a 12 pontot, amelyben a magyar nép követeléseit foglalták össze.

Petőfi Sándor naplójából tudhatjuk meg a következőket: „*A szakadó eső dacára mintegy tízezer ember gyűlt össze a múzeum elé, honnan közhatározat szerint a városházához mentünk, hogy a tizenkét pontot magokénak vallják a polgárok is, és velük együtt egyesüljenek.*“

„*A tanácssterem megnyílt, s meglepet néppel először. Rövid tanácskozás után a polgárság nevében aláírta a polgármester a tizenkét pontot, s az alatt álló sokaságnak az ablakából lemutatott. Óriási kitörése a lelkesedésnek!*“

„*... Egyszerre az a hír szárnyal, hogy katonaság jön ... körülnéztem, hogy az arcokat vizsgálja, egyetlen egy ijedt arcot sem láttam ... minden ajkon e kiáltás: fegyvert! fegyvert!*“

„*Budára, Budára! ... a helytartótanácsához! ... nyitassuk meg Táncsis börtönét! ... Budára!*“

Az osztrákok nem fogadták el követeléseinket, ezért megkezdődött szabadságharc a győzelem elérése érdekében. Sok-sok magyar elindult, beállt huszárnak Kossuth Lajos kérésére.

Zene: Kossuth Lajos azt üzenté....

Sajnos hiába harcoltak hősiesen a magyar huszárok, Bem tábornok és Damjanich vezetésével. A temesvári csatavesztés után már csupán egyetlen számottevő magyar haderő maradt: a Görgei parancsnok alatt álló főserég. Kossuth lemondott a kormányzó elnöki tisztségéről, szűkebb kíséretével elhagyta az országot, a hatalmat Görgeire ruházta át.

A fegyverletételre sikertelen tárgyalási kísérlet után a világosi síkon került sor a cári haderő előtt. Ezzel a megrendítő eseménnyel 1849. augusztus 13-án szabadságharcunk véget ért.

Vers: *Petőfi Sándor: A ledőlt szobor*

Mit üzen számunkra a szabadságharc Petőfi szavaival? A szobor a hazát jelképezi.

Oh én hazám, oh én szegény hazám!

Minek nevezzem azt az érzeményt,

Mely mint egy sötét felhőszakadás

Omlik szivemből multad emlékére?

De félre, bú, de félre, gyász, el, el!

Nincs a mocsárban már a szent szobor,

*Fertő-ágyából kiemeltük őt,
Kihoztuk őt a tiszta levegőre.*

*Oh jertek, jertek, mossuk tagjait,
Legyen, mint volt, olyan szeplőtelen,
Jőjön, segítsen mosni mindenik,
Az asszony könnyel és a férfi vérrel.*

*Ha régi fényében ragyogni fog,
Akkor menjünk, pihenni, társaim...
Akkor se még, nem! még azonkívül
Uj kötelesség fáradalma vár ránk.*

*Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
Amelyről olyan méltóságosan
Nézett alá a bámuló világra.*

*Föl, nemzetemnek apraja, nagya,
Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, aki dolgozik...
Válasszatok most: szégyen vagy dicsőség!*

3. 2 Környezetvédelmi világnap – Június 5.

1. Olvassátok el hangosan a verset, majd próbáljátok hangsúlyozni.

Purgely Kitti: Mi lenne

<i>Mi lenne,</i>	<i>A kék gömb forog tovább</i>
<i>ha hirtelen eltűnnénk</i>	<i>sebhelyes kőtestvérével</i>
<i>mi, emberek örökre elvesznénk,</i>	<i>s Napnak éltető erejével</i>

<i>csak a csend énekelne.</i>	<i>hozza el a születés hajnalát.</i>
<i>Vágyom, s elképzelem,</i>	<i>Erdők, puszták, fenyvesek</i>
<i>a gyárak mind bezárnak</i>	<i>tengerek tisztulnak lassan,</i>
<i>mozgólépcsők megállnak</i>	<i>zizegnek-mozognak halkan</i>
<i>megszűnik a káosz és félelem.</i>	<i>újra lélegezni kezdenek.</i>
<i>Kihalt városok kongnak,</i>	<i>A zöld nép, mely a végét járja</i>
<i>szürke utak, rozsdás gépek</i>	<i>burjánzó zöld gyermekeivel</i>
<i>erőltetett ódát zengnek.</i>	<i>a szél cinkos nevetését várja</i>
<i>rég letűnt, ködös kornak.</i>	<i>s ismét győzelmet ünnepel.</i>

*Házak közt, halálunk legvégén
leigázva szörnyű emlékeket,
ember-szagú rémképeket
virágzik az élet békén.*

Szöveg az iskolarádióhoz:

A Stockholmban 1972. június 5-én tartották meg az első „Ember és bioszféra“ címet viselő ENSZ által meghirdetett környezetvédelmi világkonferenciát. Ezért ezt a napot nyilvánították ki a nemzetközi környezetvédelmi világnappá. A világnapon minden évben más országban és témában rendeznek konferenciákat, melyek célja: széles körben felhívni a figyelmet a környezetszennyezés következményeire, a közös cselekvés, együttgondolkodás elősegítése, a fejlődés eszméjének terjesztése.

2. Jó tanácsok az iskola diákjainak:

Ültess fát, életfát.

óvd meg a természet áldását!

Ültess fát, életfát.

mentsd meg az élőknek otthonát!

Figyelj rá, hogy ápolják, ügyelj rá, hogy gondozzák,

ügyelj, hogy ne bántsák!

Ha kiontják a fáknak életét, eső mossa el a föld színét,

sivataggá válik a világ, nem énekel többé a madár.

Ültess fát, életfát.

őrizd az oxigén forrását!

Ültess fát, életfát,

hadd szűrje meg városod porát!

Figyelj, hogy ápolják, ügyelj, hogy ne bántsák!

Életünknek nagyobb hányadát, testünk méreg, szmogpor hatja át,

nem látjuk az erdőtől a fát, virágok sem nyílnak többé már.

Ültess fát, életfát, élvezd a természet áldását!

Ültess fát, életfát, védjük meg Földünk kincstárát.

Figyelj rá, hogy gondozzák, ügyelj, hogy ne bántsák,

Földünk kincstárát!

3. Olvassátok el hangosan és hangsúlyosan a következő részletet!

Herman Ottó: A bükkerdő

„Gyermekéveim legszebb emlékei bükkerdőből mosolyognak felém. Hányszor osontam ki a házból, mélyedtem be a bükkösbe, az egyetlen templomba, amelyben igazán szívem és eszem szerint tudok ájtatos lenni.

És milyen is ez a templom! Földjét haloványsárga levelek borítják, oly szépen, mintha nem is a szél, hanem a gondos kéz hintette volna el őket. A sudarak – a magasba nyúló egyenes ágak

– olyan merészen álltak, mint a gót templom oszlopai, de nem olyan komoran, mert szép világosszürke, fehérrel átfutott, s a márványozást a moha végzi rajtuk. A koronák is úgy érnek össze, mint a gót bolthajtás, de a bükkerdő bolthajtása kacagó zöld, s hézagain a tiszta kék ég nézeget be, belopódzik rajtuk a napsugár, mely a rezgő levelek árnyékával játékot űz a sudarakon.”

Mellékletek

Melléklet A

Hónapok

Szeptember

A szeptember hónapunk neve a (Septe – hetedik) szóból ered. Az első napjaiban mondogatták, hogy megjött az első ember (szept+ember), hogy megkérdezze, hogy mit gyűjtöttünk az elmúlt nyáron. A nyár bizony elmúlt. Elkezdődik az ősz. Szeptember hónap vidéken a betakarításé volt, ami a dióveréssel kezdődött. Régen a pásztorok igencsak várták ezt a hónapot. Ilyenkor kapták meg egész éves bérüket, amelyből a Mihály-napi vásárban jóféle csizmát tudtak venni maguknak. Dinnyére viszont már nem költötték a keresetet, mert a szeptember 5-i Lőrinc-naptól ízetlen kett, senki se szerette.

Október

Hónapunk neve a latin October, „Nyolcadik” hónapnévből ered, mivel a régi római naptárban az évkezdő márciustól számítva ez volt az év nyolcadik hónapja. Egyedül Domitianus császár tett kísérletet a név megváltoztatására, amennyiben önmagáról nevezte el. Rossz császár volt, a „domiciánus” hónapnév nem kellett senkinek.

November

A november hónapot, amelynek régi magyar elnevezése András hava volt, az Enyészet havának is hívták. Ekkor a Márton-nap és az András-nap köré csoportosultak a legjelentősebb népszokások. Ezt az időszakot egyes helyeken kis farsangnak is mondták, mert az adventig, vagyis a karácsonyt megelőző 4. vasárnapig még lehetett tartani lakodamat, disznótort és egyéb mulatságot, azután azonban már tilos volt.

December

A december (Ósi magyar nevén, Álom hava) az év tizenkettedik hónapja a Gergely-naptárban, és 31 napos. Neve a latin decem szóból származik, melynek jelentése tíz – utalva arra, hogy eredetileg ez volt a tizedik hónap a római naptárban, mielőtt a január és február hónapokat hozzáadták az évhez. A december a téli hónapok közé tartozik. Télen általában minden hótakaró alatt van, az állatok egy része téli álmat alszik, a vándormadarak elrepülnek melegebb éghajlatra, a fák lehullajtják leveleiket, csak az örökzöld növények levelei

maradnak meg, mint például: a fenyőfélék, a legtöbb vízfelület télen befagy, teret adva a szánkózásnak, jégkocinak, illetve más téli sportoknak. December 1-je az AIDS-ellenes harc világnapja, december 2-án került a trónra Ferenc József 1848-ban. December 10-én osztják minden évben a Nobel-díjakat, hiszen ezen a napon hunyt el Alfred Nobel.

Március

Tél végén, a tavasz első hónapjában az emberek fokozott figyelemmel kísérték a tavasz beköszöntésnek legapróbb jeleit is. Az első rügyek kipattanása, a madarak énekének felhangzása vagy a költöző madarak visszaérkezése mind-mind a tavasz megérkezését jelezték. A népi megfigyelések tapasztalatai szerint néhány márciusi napon a következő hónapok időjárását vagy a nyári termés mennyiségét és minőségét lehetett megjósolni.

Június

Június havát a régi magyar kalendáriumban Szent Iván havának vagy Nyárelő havának nevezték. Szent Iván neve Keresztelő Szent Jánosra utal, akinek születésnapja június 24-én volt. Az Iván név a János szláv megfelelője, amely a Jovános, Ivános fordulatból alakult át. Ebben a hónapban számos időjárást, termést jósló népszokás alakult ki, azonban a legismertebbek a Szent Iván-napi tűzgrás és a Péter-Pál napjához kötődő aratási szokások.

Melléklet B

Nyelvtörők

Kicsi kacska, kicsi kecske, csíz csacsog-e, kocsi recseg-e?

Potyogó orsó, kotyogó korsó, rotyogó borsó, motyogó kutya, lötyögő gatyka.

Kecském kucorog, macskám mocorog, vizslám viczorog, ürgém ücsörög s vígan vigyorog.

Meguntam gyönyörű Győrnek gyöngyvárában laktomat,

Mert a Duna, Rába, Rápca rákja rágja lábomat.

Az ipafai papnak fapipája van, azért az ipafai papi pipa papi fapipa.

Szekszárdon születtem színésznőt szerettem.

Lapos láb, Lápos lap. Lompos lép. Lépes lomp. Libegő kolomp!

Kék a szeme, zöld, zöld a szeme, kék, amilyen, amilyen, fölötte az ég. Sárga szeme barna, lilaszínű, tarka, emilyen, amolyan, nevet is, komolyan

Ez a tó, ez a tó nyugtalankodó. Vékony fodrát fogyhatatlan sustorogtató.

Ence, Bence, kis medence, kis medence a Velence; ne búsuljunk semmit, Vince, tele van az icce, pince.

Álldiga és várdiga, járdiga és tánciga. Álldiga és várdiga, járdiga és tánciga, seje-huja-haj!

Erre, arra, arra, erre, nincs semerre, nincs semerre.

Kiabáltál: most nem!

Kiabáltam: most!

Kiabáltál: most nem!

Kiabáltam: mosd!

Mosd meg most!

Erre csörög a dió, arra meg a mogyoró, mogyoróbokrokon, diófán, mókusfütyüs domb alján.

Melléklet C

Megoldások

Ősz

Szüret

Nézzetek után mi volt az évszak utolsó virága és mit találtok a Liba-napról!

Az évszak utolsó virága az őszirózsa. A különböző színekben pompázó növényt a kínai kertészművészeknek köszönhetjük. Európába egy jezsuita szerzetes közvetítésével került az 1700-as évek elején. Magyarországon az emlékezés virágaként ismert.

Liba-nap. A hagyomány szerint Márton napja /november 11./ zárult a gazdasági év. Ekkorra kiforrt már az ősszel szüretelt szőlőből az új bor, és az ünnepi asztalra libahús került. Aki nem eszik ezen a napon libát, egész évben éhezni fog. „Ha Márton lúdja jégen jár, karácsonykor sárban botorkál“, tehát ha Márton napján fagyos idő van, karácsonyra enyhülés várható.

Keressetek népdalokat, melyek a szürethez és a szőlőéréshez köthetőek!

pl. Szőlőhegyen keresztül, Érik a szőlő, Badacsonyi szőlőhegye,...

Mihály-nap – Szeptember 29.

Magyarázatok meg a fenti szöveg ismeretlen szavait!

varga- Régi mesterség egyike. Lábbelik készítésével foglalkozik és a hozzá szükséges bőrt is maguk készítik.

csizmadia – Szintén lábbelit, csizmát készít, de a bőrt már nem munkálja meg hozzá.

kádár – Fából készült edényeket készít, mint pl. hordó, dézsa, szüreti edény. Kézi és gépi eljárással dolgozza fel alapanyagait.

szijgyártó – bőrmunkát végző mesterember, pl. emberi ruházathoz, lószerszámhoz

szűrszabó - A posztó felsőruháknak szabását, varrását, díszítését végző mesterember.

Fejezd be a következő népi megfigyeléseket!

Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet.

Ha Szent Mihály napján még itt van a fecske, karácsonyig vígan legelhet a kecske.

Szent Mihály lova deres, behozza a telet.

Ha Szent Mihály éjszakáján összefekszik a birka, akkor nagy tél lesz, ha pedig szét, akkor enyhe.

Szent-Mihály-nap után a hal a víz fenekére húzódik, nincs többé halfogás.

Szent Mihály-nap után megszűnik a mézelés. – Pihenőre térnek a méhek.

Az állatok villágnapja – Október 4.

Keressünk együtt olyan verseket, melyek állatokról szólnak és fel tudjuk használni az iskolarádióinkban!

pl. Rónay György: Mondd, szereted az állatokat?

<http://dalokversek.hu/versek/versallat.htm>

Az aradi vértanúk napja – Október 6.

Mik voltak a kivégezettek utolsó mondatai!

Alulich Lajos – *„Szolgáltam, szolgáltam, mindig csak szolgáltam. És halálommal is szolgálni fogok. Forrón szeretett magyar népem és hazám, tudom megértik azt a szolgálatot.”*

Damjanich János – *„Legyőztük a halált, mert bármikor készek voltunk elviselni azt.”*

Dessewffy Arisztid – *„Tegnap hősök kellettek, ma mártírok....Így parancsolja ezt hazám szolgálata.”*

Kiss Ernő – *„Istenem, az újkor ifjúsága egész ember lesz-e? Árpádok dicső szentjei virrasszatok a magyar ifjúság felett, hogy Krisztusé legyen a szívük és a hazáé az életük.”*

Knézich Károly – *„Milyen különös, hogy Haynau bíró is keresztén és én is az vagyok. Csak az ördög keverhette így össze a kártyákat.”*

Lahner György – *„Krisztus keresztje és a bitófa oly rokon. És az isteni áldozat mellett oly törpe az én áldozatom.”*

Lázár Vilmos – *„Ki tehet arról, hogy ilyen a magyar sorsa? Krisztus keresztje tövében érett apostollá az aspostolok lelke és bitófák tövében kell forradalmárrá érni a magyar lelkeknek.”*

Leiningen-Westerburg Károly – *„A világ feleszmél majd, ha látja a hóhérok munkáját.”*

Nagysándor József – *„De rettenetes volna most az elmúlásra gondolni, ha semmit sem tettem volna az életembe. Alázatosan borulok Istenem elé, hogy hőssé, igaz emberré, jó katonává tett.”*

Pöhltenberg Ernő – *„Minket az ellenség dühös bosszúja juttatott ide.”*

Schweidel József – *„A mai világ a sátán világa, ahol a becsületért bitó, az árulásért hatalom jár. Csak egy igazi forradalom, a világ új forradalmi embersége söpörheti el ezt az átkozott, meghasonlott világot.”*

Török Ignác – *„Nemsokára Isten legmagasabb ítélőszéke elé állok. Életem parányi súly csupán, de tudom, hogy mindig csak Őt szolgáltam.”*

Vécsey Károly – *„Isten adta a szívet, lelket nekem, amely népem és hazám szolgálataért lángolt.”*

Halloween – Október 31.

Nézzünk utána mi a kapcsolat a következő fogalmak és a halloween között!

töklámpás - pl. megvédje az otthon lakóit a szellemektől

boszorkány - a halloween elmaradhatatlan jelképe

szellem - a halloween elmaradhatatlan jelképe

jelmezbe öltözött gyerek - a gyerekek félelmetes jelmezekben járják a környéket és becsöngetve mindenhova

Egészítsd ki a következő halloween verseket! Használd az internetet!

Halloween-re mit főztök?

Kígyót, békát, csontvázakat,
Mindenféle bogarakat.

Tök, tök, kicsi tök,
Ugye hozzánk eljöttek?

Elmegyünk, Elmegyünk,
Ajtódon becsengetünk.
Megtréfálunk, cukrot kérünk,
Aztán gyorsan odébb lépünk.

Tök, tök, csúnya tök,
Jobb lesz, hogyha nem jöttek!
Cukrot, csokit mi is várunk,
Házról-házra körbejárunk.

Móricz Zsigmond: Iciri – piciri

Hol volt, hol nem volt. . .

Volt egyszer egy iciri piciri házacska,
ott lakott egy iciri piciri kis macska,

Bejárja az iciri piciri kis erdőt,
s nem leli az iciri piciri tekergőt.

Volt annak két iciri piciri kis ökre,
rákaptak egy iciri piciri kis tökre.

Bejárja az iciri piciri kaszálót,
s nem látja az iciri piciri kószálót.

Csizmát húz az iciri piciri kis macska,
hová lett az iciri piciri barmocska

Rátalál egy iciri piciri kis tökre,
bánatában iciri picirit meglökte.

Felfordult az iciri piciri tököcske,
benne a két iciri piciri ökröcske.
Megörült két iciri piciri ökrének:
vége van az iciri piciri mesének!

Tél

Karácsonyi adás

Soroljunk fel verseket, melyek a Mikulásról, Mikulásnak szólnak!

<http://dalokversek.hu/versek/versmiku.htm>

Válaszoljatok a kérdésekre!

a, Melyik napon van Luca napja? Luca napja december 13.

b, Mi volt tilos ezen a napon?

- söpörni, mert „elsöpörnék a háztól a szerencsét“.
- kenyeret sütni, mert a „kenyér kővé válik“.
- tilos volt a fonás, varrás, mert azzal „bevarrnák a tyúkok fenekét“, ettől azok a jövő évben nem tudnának tojni.

c, Mit jelent a következő mondás: „Lassan készül, mint a Luca széke“ ?

A magyar hiedelemvilágban él egy Luca nevű boszorkány, aki ezen a napon emberek és állatok rontását okozhatja. Ennek a felismerésére készül a lucaszék, melyet ezen a napon kezdtek készíteni, s karácsonyig kellett befejezni.

Gyűjtsetek Luca napi mondókákat, versikéket!

Lucázás

Megjöttem én jó este

Luca, Luca kity – koty, kity – koty,

Luca köszöntésére.

gelegenye kettő, három,

- 3.** Évenkénti országgyűlést Pesten.
- 4.** Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
- 5.** Nemzeti őrsereg.
- 6.** Közös teherviselés.
- 7.** Urbéri viszonyok megszüntetése.
- 8.** Esküdtszék, képviselőlet egyenlőség alapján.
- 9.** Nemzeti Bank.
- 10.** A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk.
- 11.** A politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
- 12.** Unio.

Felhasznált irodalom

<http://mondokatar.blogspot.sk/2009/10/oktober-ber-ber-ber.html>

<http://aranylo-osz.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1132430>

http://hu.wikisource.org/wiki/Mih%C3%A1ly-napi_%C3%A1llom

<http://mindenovi.gportal.hu/gindex.php?pg=27866081&nid=4623215>

http://jazsoli5.freeblog.hu/archives/2008/04/11/Ronay_Gyorgy_Mondd_szereted_az_allatokat/

<http://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/petofi/magyar.htm>

<http://sulihalo.hu/pedagogus/iskolai-forgatokonyvek-szovegkonyvek/1216-oktober-6-az-aradi-vertanuk-napja->

http://oqmedia.blogspot.sk/2012/10/normal-0-21-false-false-false-hu-x-none_24.html

<http://mek.oszk.hu/00700/00709/html/vs190501.htm>

<http://toochee.postr.hu/halloween-utalat>

<http://happyhalloween.mindenkilapja.hu/html/18086542/render/>

<http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-es-irodalom/magyar-nyelv/nyelvtan-irodalom-1-osztaly/moricz-zsigmond-iciri-piciri/moricz-zsigmond-iciri-piciri-olvasas-szovegertes>

<http://mek.niif.hu/04600/04626/html/legenda0004.html>

http://kerekito.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=395%3Aluca-nap-december-13-&catid=37%3Aolvasnivalok&Itemid=1

<http://barbacs.network.hu/blog/barbacs-kozossegi-oldala-hirei/marcius-15>

<http://mek.oszk.hu/01000/01006/html/vs184803.htm>

<http://www.poet.hu/vers/57517>

<http://www.magyarvagyok.com/csoportok/228-Kornyezetvedelem/temak/2788/>

<http://www.magyarvagyok.com/csoportok/228-Kornyezetvedelem/temak/2788/>

<http://gyogylapik.bloglap.hu/oldalak/honapok-jellemzoi-15801/>

F.Kovács, Ferenc: Mondóka, gyermekvers, esztétiku. 1. kiadás. 1986. ISBN 963 17 9165 3

Esztergályos, Jenő: Magyar ünnepek. 2. kiadás. 1997. ISBN 963 64 319 1

Kapturné Bíró, Beáta: Ünnepi műsorfüzet. 1.kiadás. ISBN 963 9224 48 0

Tóth, Csaba: Évnyitótól évzáróig. 1. kadás. ISBN 978 963 5965 40 3

Ugrin, Aranka: Ezer esztendő. 1. kiadás. 2000. ISBN 963 657 272 0

Kovács, András: Jeles napok, népszokások. 1. kiadás. 2013. ISBN 978 615 5168 60 4